

Virtuális piac – A nyugat-magyarországi polgárok üzleti hálózata a délnémet-osztrák és a morva-cseh térségben a 16. században

Absztrakt

A közelmúltban a társadalomtudományok szférájában is egyre erőteljesebben teret hódít a hálózat kutatás (a tanulmány alapjául szolgáló kutatás a TAMOP-4.2.4.A/2-11/1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program című kiemelt projekt által nyújtott személyi támogatással valósult meg. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg). A történeti hálózat kutatás (*Historical Network Research; historische Netzwerkforschung*) módszertani eszköztára lehetőséget nyújt arra, hogy a társadalom térbeli vetületét összekapcsoljuk a korabeli emberek között létesült személyes interakciók vizsgálatával. Az üzleti kapcsolatok vizsgálata a társadalmi hálózat kutatás szerves részét képezik, mivel ezekben az esetekben tulajdonképpen csak a társadalmi hálózat szereplői közötti kapcsolat minőségét konkretizáljuk, elválasztva ezzel a társadalmi hálózat bonyolult rendszerét felépítő és más platformon létesült (rokon, hivatali, foglalkozásbeli stb.) kontaktustól.

Az absztrakt alapjául szolgáló tanulmány a két legjelentősebb nyugat-magyarországi üzleti központ, Pozsony és Nagyszombat polgárainak saját városukon túlnyúló kapcsolati hálózatát vizsgálja a 16. század közepén. A döntően üzleti megalapozottságú hálózatok vizsgálatához két forráscsoportot használtam fel. Az egyik a Pozsonyi Tiltáskönyv, a másik a nagyszombati missilisek.

A vizsgált üzleti hálózatok, főként a pozsonyi polgárok hálózata a *skálafüggetlen hálózati modell* sajátosságait mutatják. Ennek a modellnek a legfőbb jellegzetessége röviden úgy vázolható, hogy a rendszer működése a középponti funkciójú elemekre épül. Az itt vizsgált üzleti hálózatban ezek a középpontok a nagyszámú kapcsolattal rendelkező személyek, akik az üzleti hálózat *középpontjaiként* a gazdasági nagyrégiók vagy a jelentős városok közötti kapcsolatrendszer csomóponti szerepét töltötték be. A tanulmány elején vázolt *virtuális* piacot működtető kapcsolati rendszer a középpontokként funkcionáló személyeken keresztül válik valós üzleti hálózattá. A tanulmány második fele az ilyen személyek köré felépíthető üzleti hálózatokba nyújt betekintést.

Tózsá-Rigó Attila